UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Conivgio Leprosorum. Titvlvs VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

quod T. uxorem ſuam in adulterio deprehenſam, de tui anteceſſoris adſenſu abjecit: quæ poſtmodum *a* accepit habitum monachalem: ſed dictus T. antequam illa decederet, aliam *b* ſuperinduxit: & plures ſuſcepit filios ex eadem: [1 *&* ſ.] Frat. t. igitur reſp. quòd illos debes ab invicem ſeparare. Idem verò vir, indicta ei de adulterio pœnitentia, aliam ducere poterit in uxorem.

[1 *Cæterùm quia ſupradicta mulier deceſſit, quid ſuper ſecunda copula fieri debeat, ſedem duxiſti Ap. conſulendam.*]

CAP. V.

Qui vivente uxore legitima cum ſecunda contrahit adultera, etiam prima mortua ſeparabitur à ſecunda, etiam ſi longo tempore ei cohabitavit, & filios ex ea ſuſcepit.

Idem *c*.

CVm *d* haberet uxorem legitimam A. nomine I. lator præſentium, cùm M. adulterium perpetravit. Cumque ſuper hoc fuiſſet in jus vocatus, abjuravit adulteram, & poſtmodum juramento contempto vivente legitima, cum ea matrimonium contrahere, & ipſi diu cohabitare præſumpſit: demum prædicta A. de præſenti luce ſubtracta, memoratus I. cum adultera per decennium eſt commoratus, de qua decem filios procreavit. Tale ergo damus conſul. t. reſponſum, ut ſeparentur *e* omninò: & conjuncta pœnitentia, perpetua continentia indicatur: præſertim cùm in dies ſuos ambo proceſſerint, & tamdiu publicè in adulterio, & perjurio ex certa ſcientia perdurantes, eccleſiam in gravi ſcandalo perturbaverint. Noſti enim quòd Leo Papa ſtatuit, ut nullus ducat in matrimonium, quam adulterio polluit, & quòd hîc plus proceſſum fuit, quàm ſi fides præſtita duntaxat fuiſſet adulteræ, ut defuncta legitima eam duceret in uxorem; cùm eadem etiam prima *f* vivente quaſi matrimonialiter mœchæ mœchus adhærere præſumpſit, & ſacramentum ſuum temerè violare: quod utiq; connubium (ubi etiam nulla interceſſit *g* religio juramenti) tam *h* Gregor. Papa, quàm Triburien. ſynodus *i* deteſtatur, & utrunq; hoc modo conjunctum præcepit publicæ pœnitentiæ *k* ſubjici, ac perpetuò ſine ulla ſpe conjugii permanere. Nec aliquod eiſdem I. & M. adminiculum adferunt, ut ſimul maneant, quòd decennio cohabitaverunt *l* adinvicem, ac decem filios ſuſceperunt *m*, cùm multiplicitas prolis ita ſuſceptæ magis eorum crimen exaggeret: & diuturnitas temporis peccatum non minuat, ſed augmentet. Solicitudinis tamen tuæ intererit, ut uterque liberis ſuis ſecundùm quod eis ſuppetunt facultates, neceſſaria ſubminiſtret.

CAP. VI.

Si quis mortua uxore contrahit cum ea, quam vivente uxore ſine fidei donatione cognoverat, tenet matrimonium, dummodo in mortem defunctæ neuter fuerit machinatus.

Innocentius III. *Epiſcopo Spoletano.*

SIgnificaſti *n* nobis, quòd cùm P. civis Spoletanus, quandam M. mulierem duxiſſet legitimè in uxorem, ea relicta, cuidam meretrici adhæſit: [1 *&* ſ.] Verùm cùm uxor ipſius eſſet viam univerſæ carnis ingreſſa, meretricem, cui adhæſerat, deſponſavit. Nos igitur inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd niſi alter eorum in mortem uxoris defunctæ fuerit machinatus, vel ea vivente ſibi fidem *o* dederit de matrimonio contrahendo, legitimum judices matrimonium ſupradictum, excommunicato munus abſolutionis (ſi petierit) juxta formam eccleſiæ impenſurus.

a *Suſcepit.* b *ſuperduxit.* c *In veteri comp. hoc caput Cœleſtin. III. precedens verò Clemen. III. tribuitur.* d *C.2. eo. tit. in 2. comp.* e *Vid. Bart. in l. Claudius. D. de his quibus ut indignis.* f *Vox prima, deeſt in antiq. nec debet eſſe, ut conſtat ex gl. verb. ead.* g *interceſſiſſet.* h *Vid. Hoſt. hic inducentem varias Greg. auctor.* i *Can. 31.* k *publicè.* l *cohabitaverint.* m *ſuſceperint.* n *C.1. eod. tit. in 3. comp.* o *dederint.*

[1 *Et cùm ab ejus contubernio ad torum non poſſet legitimum revocari, vos in eum excommunicationis ſententiam protuliſtis.*]

CAP. VII.

Si quis vivente prima ſecundam hujus rei inſciam duxerit uxorem: mortua prima, licitè remanet cum ſecunda, novo conſenſu interveniente.

Idem *Meſſanen. capitulo.*

VEniens *a* ad præſentiam noſtram G. laicus humili inſinuatione monſtravit, quòd cùm in civitate Lemovicen. quandam ſibi matrimonialiter copulaſſet, ab ea recedēs Meſſanā advenit, ubi M. mulierem inſciam quòd aliam haberet uxorem, ſibi ſolenniter copulavit: verùm, cùm eidem pœnitentia fuiſſet injuncta, ut ad legitimam rediret uxorem, & ipſe propter hoc in ſuam patriam rediiſſet, uxorem ſuam inveniens carnis debita perſolviſſe, ad Meſſanam rediit civitatem, & ſupradictæ M. tanquam legitimæ cohabitavit uxori: [1 *& infrà.*] Licet autem vivente uxore legitima prædictam M. ſibi copulare nequiverit in uxorem, quia tamen uxore defuncta, utpote à lege ipſius ſolutus, in eadem M. de novo potuit matrimonialiter conſentire, dummodo non præſtiterit fidem adulteræ, vel machinatus fuerit in mortem uxoris: mandamus, quatenus ſi eſt ita, eidem G. ut ſupradictæ M. adfectu adhæreat conjugali, licentiam concedatis.

[1 *Nunc autem impoſitam ſibi pro priori exceſſu pœnitentiam agens humiliter & devotè, cohabitandi eidem M. à nobis licentiam poſtulavit.*]

CAP. VIII.

Contrahens cum ſecunda vivente prima, quam tamen non cognovit, nec ante contractum nec poſt, mortua prima poteſt contrahere cum ſecunda.

Gregorius IX. *fratri R.*

SI quis uxore vivente fide data promiſit aliam ſe ducturum, vel cum ipſa de facto contraxit, ſi nec ante nec poſt (legitima ejus ſuperſtite) cognovit eandem: quamviſ utrique ipſorum pro eo, quòd in hoc graviter deliquerint, ſit pœnitentia injungenda: non eſt tamen matrimonium, quod cum ea contraxit, poſt uxoris obitum dirimendum. Cæterùm tolerari non debet ſi priùs, vel poſtea dum *b* vixerit uxor ipſius, illam adulterio polluiſſet.

DE CONIVGIO *c* LEPROſorum.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Lepra ſuperveniens non diſſolvit matrimonium, nec matrimonii effectum: ideò ad invicem maritali adfectione conjuncti ſe tractare debent, aut ad perpetuam continentiam vovendam induci.

Alexander III. *Cantuarien. Archiepiſcopo.*

PErvenit *d* ad nos, quòd cùm hi, qui lepræ morbum incurrunt, de conſuetudine generali, à communione hominum ſeparentur, nec uxores viros, nec viri uxores taliter ægrotantes ſequuntur. Quoniam igitur cùm vir & uxor una caro ſint, non debet alter ſine altero eſſe diutius: mandamus, quatenus, ut uxores viros, & viri uxores, qui lepræ morbum incurrunt, ſequantur, & eis conjugali adfectione miniſtrent, ſolicitis exhortationibus inducere non poſtponas. Si verò ad hoc induci non potuerunt, eis arctius injungas, ut uterq; altero vivente continentiam ſervet. Quòd ſi mandatum tuum ſervare contempſerint, vinculo excommunicationis adſtringas.

a *Cap.2. eod. tit. in 3. compil.* b *vixit.* c *Vid. B. Thom. 4. ſent. diſt. 32. q.1. art.1.* d *Ca.1. eod. tit. in 1. compil. & poſt Conc. Later. p.37. c.2.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CAP. II.

Conjuges propter lepram ſeparandi non ſunt à conjugio, & contrahere poſſunt matrimonium: & invicem ſibi reddere debitum tenentur.

Idem *Bajonen.* a *Epiſcopo.*

QVoniam nemini licet (excepta cauſa fornicationis) *b* uxorem dimittere: conſtat quòd ſive mulier lepra percuſſa fuerit, ſeu alia *c* gravi infirmitate detenta, non eſt à viro propterea ſeparanda, vel etiam dimittenda. Leproſi autem ſi continere nolunt, & aliquam quæ ſibi nubere velit, invenerint, liberum eſt eis ad matrimonium convolare. Quod ſi virum ſive uxorem leproſum fieri contigerit, & infirmus à ſono carnale debitum exigat, generali præcepto Apoſtoli, quod exigitur, eſt ſolvendum: cui præcepto nulla in hoc caſu exceptio invenitur.

CAP. III.

Sponſalia de futuro præciſè non compellunt ad contrahendum matrimonium cum leproſo, lepra poſt ſponſalia ſuperveniente.

Vrbanus III. *Epiſcopo Florentino.*

LIteras *d*: [1 & ꝑ.] Quia poſtulaſti, utrum ſi poſt ſponſalia de futuro inter legitimas perſonas contracta, antequam à viro mulier traducatur, alter eorum lepræ morbum incurrat, alius ad conſummandam copulam maritalem compelli debeat: reſpondemus, quòd ad eam accipiendam cogi non debet, cùm nondum inter eos matrimonium fuerit conſummatum.

[1 *Tua frater. debita benignitate ſuſcepimus, quibus certiores de ſinceritate fidei tuæ, & devotionis affectu, ad honorem & commodum tuum abundantius provocamur. Verùm.*]

DE CONIVGIO SERVOrum *e*.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Servus contradicente Domino matrimonium contrahere poteſt, ſed propter hoc non liberatur à ſervitiis Domino debitis.

Hadrianus *Sancteburgen.* e *Archiepiſc.*

DIgnum eſt *f*: [1 & *infrà.*] Sanè juxta verbum Apoſtoli, ſicut in Chriſto Ieſu, neque liber, neq; ſervus eſt à ſacramentis eccleſiæ removendus, ita nec inter ſervos matrimonia debent ullatenus prohiberi, & ſi contradicentibus Dominis & invitis contracta fuerint, nulla ratione ſunt propter hoc diſſolvenda. Debita tamen & conſueta ſervitia non minus debent propriis Dominis exhiberi.

[1 *Et à rationis tramite non diſcordat, quòd ea quæ dubietatis in ſe videntur ſcrupulum continere, ad Apoſt. ſed. judicium referantur, ut inde Chriſti fideles in dubiis certitudinem ſe gaudeant invenire, unde noſcuntur magiſterium fidei ſuſcepiſſe. Tua verò f. de ſervorum conjugiis quæ invitis & contradicentibus dominis contrahuntur, quid fieri debeat Apoſtolatui noſtro, ſicut benè meminimus requiſivit, ſuper quo tibi duximus reſpondendum.*]

CAP. II.

Separatur matrimonium, quando liber ignoranter cum ancilla contraxerit, niſi poſtea hoc ſciens illam cognovit.

Alexander III. *Præpoſito & Priori Mortarien.*

PRopoſuit *g* nobis M. mulier, quòd cùm vir ejus cum ea diutius permanſiſſet, notam ei ſervilis *h* conditionis objecit, aſſerens eam eſſe ancillam, quam liberam eſſe credebat, cùm eam duxit in uxorem. [illegible] Mandamus, quatenus ſi conſtiterit, quòd idem [illegible] tam mulierem poſtquam iſtam audivit eſſe ancillam [illegible] naliter cognovit, ipſum monitione præmiſſa *a* compellas, ut eam ſicut uxorem maritali affectione [illegible] Si verò aliter fuerit, & ſententiam divortii [illegible] tingat *b*, mulieri pecuniam, quam præfato [illegible] dote conceſſit, reſtitui faciatis.

[1 *Cùm autem in præſentia ven. f. n. [illegible] tractaretur negotium, mulier quia ibi gravari timebat, ad [illegible] audientiam appellavit. Quia igitur tam ea quàm [illegible] vente poſt aliquantulam moram præfatus [illegible] ſit. d. v. per a. ſ.*]

CAP. III.

Si conſuetudo eſt in loco, quòd partus conditionem [illegible] tur, natus ex libero & ancilla liber eſt, & ut liber matrimonium contrahit.

Vrbanus III. *Ariminen. Epiſcopo.*

LIcet *e*: [1 & *infra.*] Sanè ſuper eo, quod fuit propoſitum, an mulier poſſit divortium poſtulare [illegible] quòd vir, cum quo ſuæ conditionis ignara contraxit [illegible] vus monaſterii proponatur, cùm econtra idem [illegible] trem ſuum, cujus conditionem ſecundùm leges *d* provinciæ, ſequeretur, tempore mortis pro libero [illegible] & jam elapſo decennio, nec patris, nec ſuo [illegible] tus controverſiam paſſum conſtanter aſſirmet [illegible] nobis ratione temporis, & favore libertatis [illegible] viri ſecurius judicandum.

[1 *Ad ea ſuper quibus nos frat. tua conſulere voluit, [illegible] re arbitremur: quia tamen ad majorem certitudinem [illegible] noſtrum paſtorali ſolicitudine requiris, nos ad [illegible] officii noſtri ſine debito reſpondemus.*]

CAP. IV.

Si liber contraxit cum ancilla ignoranter, & ex quo ſcivit [illegible] conſenſit, ſeparatur matrimonium, & cum alia contrahere poteſt.

Innocentius III. *H. Epiſcopo* e.

AD noſtram noveris *f* audientiam perveniſſe, quòd [illegible] Presbyter Cardin. Apoſt. ſed. leg. R. militem [illegible] liere quadam propter conditionis ſeparavit [illegible] Ideoq; mandamus, quatenus ſi conſtiterit quòd [illegible] gnoranter contraxit *g* cum ancilla, ita quòd [illegible] intellexit conditionem ipſius, nec facto, nec verbo [illegible] ſerit in eandem, propter quod per Card. eundem [illegible] fuerit conſortio ſeparatus, contrahendi cum alia [illegible] ipſi concedas auctoritate Apoſtolica facultatem.

DE NATIS EX LIBERO ventre.

TITVLVS X.

CAP. I.

Natus ex libera vel liberta, liber eſt.

Gregorius *h.*

INdecens eſſe credimus, ut progeniti ex libera, [illegible] libera filii ad ſervitium retrahantur. Propterea [illegible] præcipimus, ut ſi documenta nulla ſint ab eccleſiæ parte, quæ documentis hujuſmodi debeant obviare, ab ejus moleſtia ſine aliqua retractatione [illegible] eandem: durum eſt enim, ut ſi alii pro mercede [illegible] tates tribuunt, ab eccleſia, à qua tueri debent, [illegible] centur.

a *Baronen.* b *Ca. 2. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateranen. p. 37. c. 3.* c *aliqua.* d *Ca. 3. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Later. p. 50. ca. 63.* e *Salzeburgen. al. Salsburgen. al. Salesburgen.* f *Vid. Magiſt. & ibi Doctores 4. ſent. diſtinct. 36.* g *Ca. 2. eod. tit. in 1. comp.* h *Vox ſervus, deeſt in omnibus antiquis codicibus.*

a *Cogatis.* b *contigerit.* c *Ca. 3. eod. tit. in 1. comp. [illegible] Thom. 4. ſent. 36. q. 1. art. [illegible] & omnino textum, & ibi gloſ. [illegible] Doct. in §. 1. Inſtit. de ingenuis.* d *legem.* e *In antiq. [illegible] plurimum ita: N. Epiſcopo.* f *Ca. 1. eod. tit. in 3. comp. [illegible] 4. ſent. diſt. 35. q. 1. art. 2.* g *contraxerit.* h *[illegible] additur nonus: ſed mendoſe cum ſit Greg. 1. lib. 1. ep. 43. [illegible] p. 16. c. 73. & c. 1. eod. tit. in 1. comp.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN